

Notitie “dwingende redenen van groot openbaar belang”

(ten behoeve van aanvraag Wnb-ontheffing, beschermde soorten)

Inleiding

Voor de uitbreiding van VDL Nedcar is, onder meer vanwege de voorziene kap van het Sterrebos, een ontheffing nodig voor overtreding van een aantal verbodsbepalingen met betrekking tot beschermde fauna. Het gaat om diverse soorten vleermuizen, de das en de kleine ijsvogelvlinder. De ontheffing kan (onder meer) worden verleend als er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, waarbij aan die redenen een groter gewicht toekomt dan aan het vasthouden aan de verbodsbepalingen. In dit memo wordt uiteengezet dat de uitbreiding van VDL Nedcar is ingegeven door dwingende redenen van groot openbaar belang. Die worden gevormd door de onmisbare rol die VDL Nedcar nu en in de toekomst vervult op de arbeidsmarkt in de regio Limburg, alsmede doordat VDL Nedcar nodig is ter bescherming, bestendinging en verbetering van de in bepaalde opzichten broze economische positie van de regio Limburg.

Beschrijving VDL Nedcar en betekenis voor werkgelegenheid en economische belangen voor de Provincie Limburg

Huidige situatie: VDL Nedcar als onderdeel van de maakindustrie in Limburg.

De VDL Groep uit Eindhoven heeft in 2012 NedCar overgenomen, waarop het bedrijf verder ging onder de naam VDL Nedcar. Hierbij wijzigde het karakter van deze voor Nederland unieke autofabriek van een Original Equipment Manufacturer (OEM) naar een onafhankelijke Vehicle Contract Manufacturer (VCM), die in opdracht van – op dit moment – het BMW concern in serieproductie auto's produceert. Het bedrijf geldt in de Nederlandse maakindustrie als een voorbeeldbedrijf in het ontwikkelen en beheersen van productieprocessen en de daarbij benodigde logistiek en neemt een belangrijke plaats in de Nederlandse “smart industry” in. VDL Nedcar heeft zich sinds de start van de productie van MINI's en BMW's als VCM bewezen. In een kleine vier jaar tijd rolden vijf verschillende modellen van de band en steeg de productie in het topjaar 2018 naar ruim 210.000 auto's. Gedurende deze piek waren ruim 7.000 medewerkers werkzaam bij de onderneming. Enkele kerncijfers zijn weergegeven in Tabel 1.

		2019	2018	2017	2016
Omzet	EUR mln	3.085	3.653	2.841	1.368
Netto winst	EUR mln	34,4	40,8	31,5	25,1
Medewerkers	aantal per ult. jaar	4.951	5.894	6.546	4.686
Productievolume	x 1.000	174,1	211,7	169,0	87,6

Tabel 1. Kerncijfers VDL Nedcar 2016-2019.

Het BMW concern is zeer tevreden over de prestaties van VDL Nedcar. Een belangrijke kwaliteit van het bedrijf is de flexibiliteit waarmee het kan reageren op de fluctuerende behoefte aan productievolume van de huidige opdrachtgever BMW. Flexibiliteit is een belangrijke voorwaarde voor het concurrentievermogen van VDL Nedcar. De flexibiliteit heeft impact op de werkgelegenheid. Het bedrijf werkt met een flexibele schil en kan variëren met het aantal en de lengte van de ploegendiensten en de bedrijfstijd. Om deze flexibiliteit op een maatschappelijk verantwoorde wijze vorm te geven, zijn in de afgelopen jaren samen met arbeidsmarktorganisaties diverse sociale innovaties doorgevoerd. Hierbij kan worden gedacht aan opleidingsprogramma's, tijdbank-concept, mobiliteitscentrum, deeltijd-WW, wervingsprogramma's onder moeilijk plaatsbare en/of langdurig werklozen.

Na de doorstart in 2012 is de werkgelegenheid toegenomen van ca. 1.500 medewerkers (in dienst in 2012) naar een piek van 7.200 medio 2018 (ca. 5.000 eind 2019). Van het totaal aantal medewerkers woont circa 32% binnen een straal van 15 kilometer van de bedrijfslocatie in Born en circa 47% binnen een straal van 20 kilometer. De medewerkers van de VDL Nedcar zijn dus niet alleen afkomstig uit de regio Sittard-Geleen, maar uit een groot deel van Limburg en uit de aangrenzende Euregio.

Strategie VDL Nedcar

De huidige situatie waarbij VDL Nedcar afhankelijk is van één opdrachtgever maakt het bedrijf erg kwetsbaar. Het wegvallen van deze opdrachtgever betekent namelijk dat de continuïteit van de productie en daarmee van het gehele bedrijf in het geding komt.

Om dit risicoprofiel tot een minimum te beperken streeft VDL Nedcar er naar om meerdere opdrachtgevers aan te trekken (*'multi-client strategy'*). Dit is bedrijfseconomisch van essentieel belang om op de lange termijn de fabriek vitaal te houden en de continuïteit van de werkgelegenheid voor een langere periode structureel te kunnen borgen. Meerdere opdrachtgevers kunnen er ook voor zorgen dat kortetermijnfluctuaties in de productie en daarmee schommelingen in de personeelsbezetting beter gedempt kunnen worden. Behoud van structurele werkgelegenheid kan zodoende beter geborgd worden. Het combineren van de productie voor meerdere opdrachtgevers op één productielijn is geen reële optie, vanwege technische, capacitaire en geheimhoudingsrestricties.

Om een tweede opdrachtgever te kunnen bedienen heeft VDL Nedcar uitbreidingsmogelijkheden nodig voor de bouw van een tweede productielijn.

Een tweede opdrachtgever geeft de fabriek een stabiele verankering als zeer belangrijke werkgever in Limburg.

In de onderhandelingen met potentiële opdrachtgevers is herhaaldelijk gebleken dat VDL Nedcar met de betreffende partner niet tot afspraken kon komen, omdat de (planologische) zekerheid van een vergunning voor de uitbreiding ontbrak. Enkele malen zijn onderhandelingen voor grote projecten met zeer gerenommeerde OEM's hierop gestrand.

Ontbindende of opschortende voorwaarden ten aanzien van grondverwerving, bestemmingsplanwijziging en/of vergunningverlening blijken voor een potentiële opdrachtgever niet acceptabel. De opdrachtgever zoekt in een project waarmee miljarden euro's zijn gemoeid immers naar zekerheid in de afstemming van de activiteiten voor de productievoorbereiding op die van o.a. productontwikkeling en marketing/distributie. VDL Nedcar heeft het provinciaal bestuur verzocht uitbreidingsruimte inclusief vergunningsruimte planologisch mogelijk te maken.

Belang van de automotive sector en beleid Provincie Limburg

VDL Nedcar is een belangrijk bedrijf voor de automotive sector in de Limburgse en zelfs landelijke maakindustrie, het bedrijf biedt nu (2020) aan ongeveer 5.000 mensen directe werkgelegenheid, waarvan het overgrote deel afkomstig is uit Limburg. Daarnaast is er sprake van indirecte werkgelegenheid bij toeleveranciers in de regio. VDL Nedcar vormt een belangrijke hoeksteen voor de Nederlandse automobielenindustrie, waar in Limburg en Noord-Brabant maar liefst zo'n 45.000 mensen qua inkomen van afhankelijk zijn.

De uitbreiding is gericht op het structureel zekerstellen van de directe werkgelegenheid voor gemiddeld ca. 6.000-6.500 medewerkers en indirecte werkgelegenheid bij de toeleveranciers. Een uitbreiding maakt een groei mogelijk tot pieken van maximaal ca. 11.000 arbeidsplaatsen bij VDL Nedcar en heeft positieve effecten op de groei in de regio bij bestaande en nieuwe toeleveranciers.

Uitbreiding en daarmee de structurele verankering van VDL Nedcar is belangrijk voor de bestendiging en versterking van de Limburgse - en daarmee tevens voor de Nederlandse - economie en werkgelegenheid. Dit betekent immers behoud en uitbreiding van de structurele werkgelegenheid binnen Limburg en versterking van de positie van de maakindustrie in Limburg. Om die redenen is de Provincie Limburg vanuit een langetermijnperspectief bereid inspanningen te verrichten om VDL Nedcar duurzaam te verankeren.

De Provincie Limburg wil nu de juiste voorwaarden scheppen om, ook als de economie weer aantrekt, VDL Nedcar hierop te kunnen laten inspelen. Het bedrijf heeft een zeer goede staat van dienst om tijdig meerdere modellen auto's (zij het van hetzelfde merk en met dezelfde platforms) van hoogstaande kwaliteit te produceren. Het bedrijf kan straks een flexibele productiecapaciteit aanbieden voor meerdere automobielenmerken.

In de ontwerp-Omgevingsvisie Limburg (vaststelling Provinciale Staten naar verwachting febr. 2021) wordt gesteld dat voor de economische ontwikkeling van Limburg versterking van de regionale economische structuur binnen een excellent vestigingsklimaat het uitgangspunt blijft. De ruimtelijke mogelijkheden zijn randvoorwaardelijk voor deze ambitie. VDL Nedcar is een onmisbaar bedrijf voor de automotive sector in de Limburgse maakindustrie. Het bedrijf biedt thans werkgelegenheid aan ongeveer 5.000 mensen. Voor het zekerstellen van de continuïteit van deze banen is het strategisch noodzakelijk dat VDL

Nedcar kan uitbreiden. In samenwerking met de betrokken gemeenten wil de Provincie Limburg deze strategie faciliteren en daarmee de automotieve sector in Limburg verankeren. Via het planologisch traject voor het provinciaal inpassingsplan (PIP) krijgt het bedrijf de ruimte om deze uitbreiding mogelijk te maken. Hiervoor moet ook de infrastructuur rond het bedrijf aangepast worden.

Regionale arbeidsmarkt

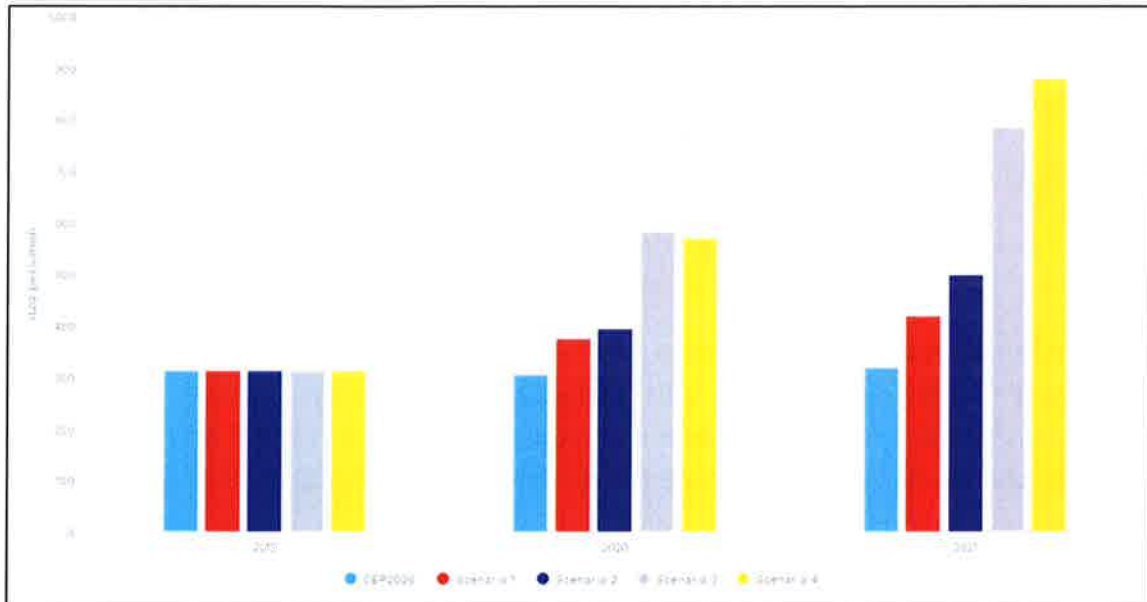
De afgelopen maanden heeft er een flinke stijging plaatsgevonden van het aantal mensen dat werkloos is geworden. Na jaren van daling zijn er in Limburg op dit moment (3^e kwartaal 2020) ongeveer 20.000 mensen met een WW-uitkering¹. Een jaar geleden (2019) waren dit er nog ongeveer 15.000. De arbeidsmarktspanning is hierdoor flink afgenomen. De arbeidsmarkt is in het 3^e kwartaal 2020 'gemiddeld'. In het derde kwartaal van 2019 was dit anders. De arbeidsmarkt was toen 'krap'. Dit betekent dat er op dit moment meer werkzoekenden per vacature zijn.

We zien dat vooral de jongeren worden geraakt. Er is op dit moment ongeveer het dubbele aantal jongeren met een WW-uitkering ten opzichte van een jaar geleden. Daarbij is het van belang om de kanttekening te maken dat het aantal jongeren zonder baan in werkelijkheid nog groter is. Een jongere heeft een kort arbeidsverleden en hierdoor kort recht op WW. Als deze jongere binnen deze termijn nog geen werk heeft gevonden, verdwijnt hij uit de WW-cijfers. Daarmee is de kwetsbaarheid van deze groep groot.

Het is moeilijk om de arbeidsmarkteffecten voor de komende jaren in te schatten. Er zijn door het CBP verschillende scenario's gemaakt. In 2019 bedroeg de werkloze beroepsbevolking 300.000.

Deze scenario's verschillen van 420 duizend werkzoekenden in Nederland in het meest positieve scenario tot 880 duizend in het meest negatieve scenario voor 2021. Zie onderstaande figuur.

¹ We maken gebruik van de cijfers rondom de WW-uitkering omdat dit de dynamiek op de arbeidsmarkt het beste weergeeft. Werknemers die hun baan verliezen komen het eerst terecht bij het WW-loket. De langdurige effecten op de brede beroepsbevolking zijn pas later goed merk- en meetbaar (bijvoorbeeld langdurige werkloosheid of het niet meer actief zoeken naar een baan).



Dit betekent een toename van de werkloosheid met een bandbreedte van 40 – 180%. Indien wij deze landelijke prognose op Limburg toepassen:

- 2019: 15.000 mensen met een WW-uitkering;
- 2021: 21.000 – 27.000 mensen met een WW-uitkering.

In het derde kwartaal 2020 bedroeg het aantal mensen met een WW-uitkering al 20.000.

Naast de groei aan mensen die zonder werk komen te zitten, daalt ook het aantal vacatures. Hierbij zien we dat vooral de laagste opleidingsniveaus het hardst worden geraakt. In een jaar tijd is het aantal vacatures voor de laagste groep met 33% afgenomen.

Het perspectief voor Limburg is dus een zeer ruime groei van het aantal mensen zonder werk, met name onder de jongeren. Ook neemt het aantal vacatures voor het laagste opleidingsniveau drastisch af.

De strategie van VDL Nedcar met het hebben van een tweede productielijn t.b.v. haar multi-cliënt-strategie leidt er allereerst toe dat de bestaande werkgelegenheid (thans circa 5.000 directe banen) behouden blijft omdat er een meer robuust bedrijfsmodel gaat ontstaan waarin er niet langer een afhankelijkheid bestaat van één enkele opdrachtgever. Daarnaast zal de (directe) werkgelegenheid doorgroeien naar een structureel niveau van 6.000-6.500 werknemers en incidenteel (maximale piek) met nog eens 4.500-5.000. Voor de verhouding directe – indirecte banen wordt voor de industriesector de verhouding 1 : 1 aangehouden. Een 2^e productielijn levert aldus een structureel niveau van 6.500 indirecte banen op.

Gezien de arbeidsmarktontwikkeling is de bestendiging en groei van de werkgelegenheid bij VDL Nedcar van groot belang voor Limburg. Dit geldt in het bijzonder voor de doelgroepen jongeren en de mensen met een lager opleidingsniveau, waarin sprake is van een bestaande en groeiende behoefte naar arbeidsplaatsen.

Indien VDL Nedcar niet uitbreidt is het bedrijf zeer kwetsbaar. Het eventueel wegvallen van VDL Nedcar heeft desastreuze consequenties voor de Limburgse arbeidsmarkt en de economie.

Perspectief vanuit de markt

VDL Nedcar is een van de drie VCMs in Europa te midden van bijna 300 automotive fabrieken in Europa, waarvan 142 fabrieken personenauto's produceren.

VDL Nedcar heeft ten opzichte van haar twee concurrenten Valmet (Finland) en Magna Steyr (Oostenrijk) aanzienlijk veel meer auto's gebouwd. Ook is zij meer georiënteerd op het bouwen van grotere productievolumes en beschikt zij (m.n. t.o.v. Valmet) over een gunstige geografische locatie, en ook t.o.v. Magna Steyr als het gaat om de ligging t.o.v. zeehavens.

In haar acquisitie richt VDL Nedcar zich op een viertal marktsegmenten, te weten bestaande Europese en Aziatische OEMs, nieuwe startups én mobiliteitsaanbieders. Deze segmenten hebben ieder hun eigen strategische kenmerken, marktdynamiek en kansen/risico's.

Bestaande Europese OEMs (zoals BMW, Mercedes, Jaguar Landrover, Volkswagen) zijn onder normale marktomstandigheden geïnteresseerd in uitbesteding van productieactiviteiten, omdat zij zo financiële middelen vrij kunnen maken voor investeringen in innovatie. Zo heeft VDL Nedcar in de afgelopen twee á drie jaar enkele zeer serieuze en omvangrijke projectaanvragen van dergelijke partijen ontvangen. Helaas hebben deze niet geleid tot een opdracht, onder meer vanwege – voor de opdrachtgever - ontoereikende zekerheden over de (tijdige) beschikbaarheid van uitbreidingsmogelijkheden. Het niet kunnen garanderen van een harde productiestartdatum is voor OEMs niet acceptabel. Momenteel is, als gevolg van de pandemie, hun behoefte aan het gebruik van externe productiecapaciteit bij VCMs minimaal. Echter, deze behoefte zal naar verwachting op relatief korte termijn weer gaan toenemen. Volgens IHS Markit, een gerenommeerd internationaal onderzoeksbureau op het gebied van marktontwikkelingen binnen de o.a. automotive sector, is in 2023 een terugkeer naar de productievolumes van 2019 te verwachten. Een enkele OEM heeft zelfs al aangekondigd binnen een á anderhalf jaar een concrete projectaanvraag aan VDL Nedcar te zullen voorleggen.

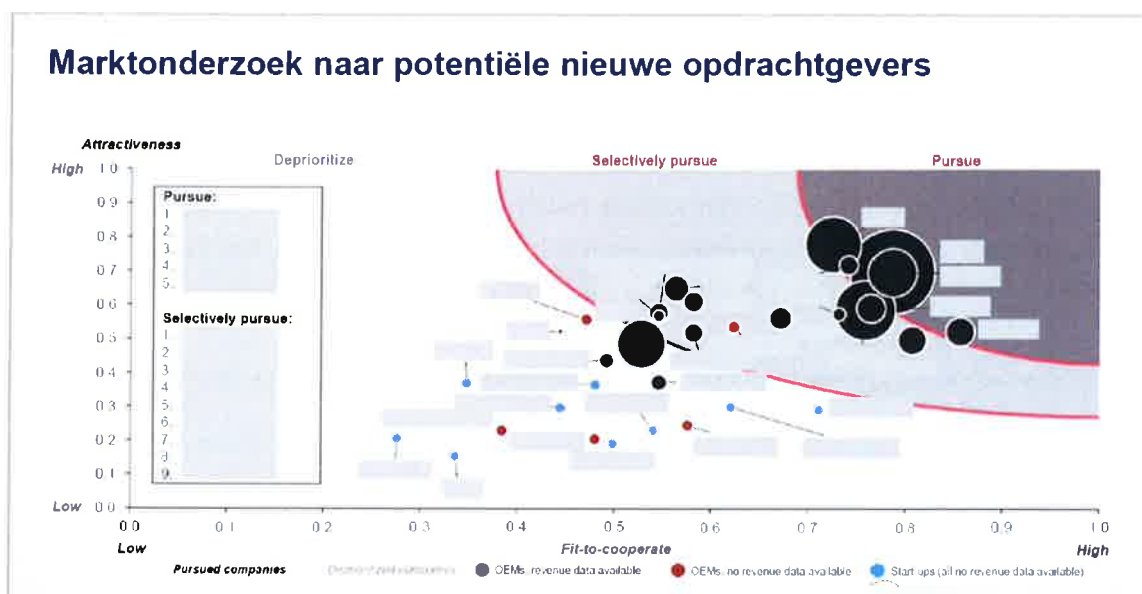
Daarnaast overwegen Aziatische OEMs (zoals BYD, FAW en GWM) productielocaties op het Europese vasteland als springplank voor het benaderen van de West-Europese markt. Tot slot bezinnen de Aziatische OEMs die al in Europa produceren (zoals Toyota en Honda) zich op hun Europese productielocaties in functie van het Brexit-proces.

Innovatieve startups (zoals bijvoorbeeld Fisker, NIO en Weltmeister) en mobility providers beschikken niet of beperkt over eigen productiecapaciteit en zijn voor hun productie in belangrijke mate afhankelijk van VCMs. Met name de startups zijn in staat om grote bedragen aan financiering te verwerven en willen op betrekkelijk korte termijn (2022-2023) de markt betreden, waarbij zij een snelle groei van de verkoop- (en daarmee ook productie-

)volumes ambiëren. De meeste mobility providers hanteren een horizon die zich iets verder uitstrekt (2025-2030), maar kunnen op termijn ook interessante opdrachtgevers blijken.

In elk van deze segmenten heeft VDL Nedcar al geruime tijd relaties opgebouwd met mogelijke opdrachtgevers. Wekelijks komen daar nieuwe contacten bij, zowel naar aanleiding van initiatieven vanuit de markt, als ook door actieve acquisitie van VDL Nedcar zelf. Op deze wijze heeft VDL Nedcar een brede range aan potentiële opdrachtgevers in kaart gebracht. VDL Nedcar onderzoekt welke van deze leads het beste aansluiten bij de sterktes die VDL Nedcar te bieden heeft. Tevens beoordeelt VDL Nedcar de technische, commerciële en financiële haalbaarheid van de businessplannen van deze partijen. Zo wordt een gestructureerd inzicht in de 'sales funnel' opgebouwd en kunnen de acquisitie-inspanningen optimaal worden ingericht. Op dit moment bestaan er actieve contacten met circa twintig partijen die contract manufacturing bij VDL Nedcar binnen een termijn van enkele jaren als een serieuze strategische optie overwegen (zgn. 'leads'). Onderstaande figuur geeft de diverse leads geanonimiseerd weer. Ze zijn gerangschikt naar strategische 'fit' (d.w.z. de aansluiting tussen de strategische behoefte van de opdrachtgever en de propositie van VDL Nedcar) en samenwerkingsaantrekkelijkheid. Hoe hoger de OEMs op de beide assen staan en hoe groter de cirkel, des te positiever scoren de OEMs ook in het acquisitietraject.

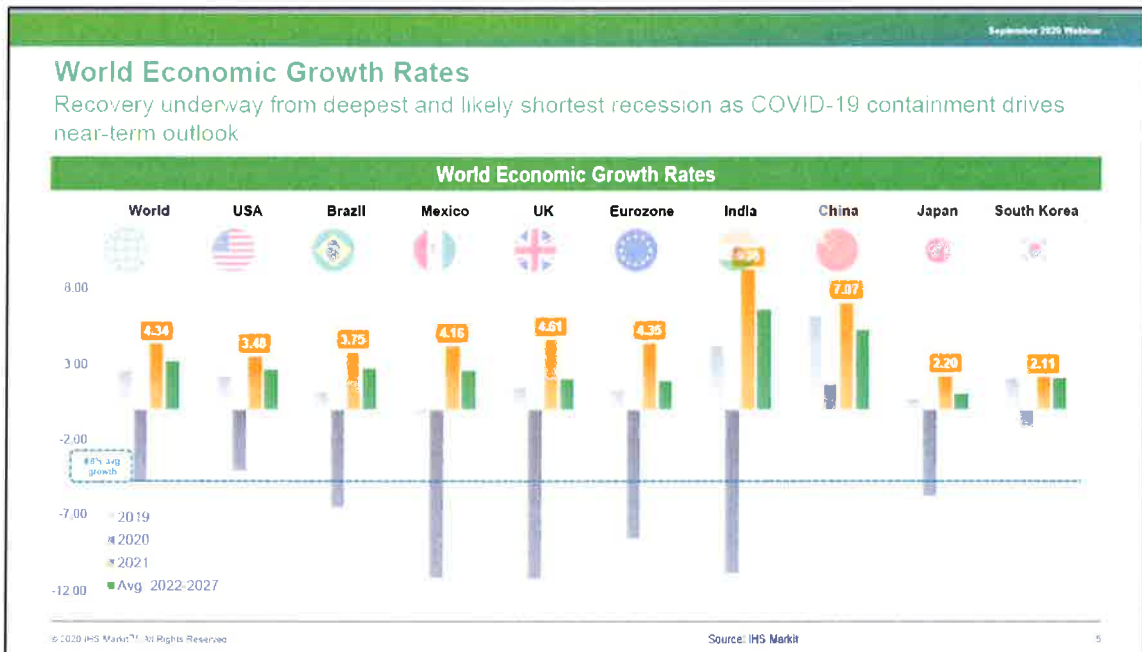
Op grond van aanvragen in de afgelopen jaren en recente contacten mag men concluderen dat er een reële kans is op het contracteren van minimaal een nieuwe opdrachtgever waarvoor in 2024 producten van de band moeten kunnen rollen.



Wat betekent Corona voor de automotive industrie en visie op herstel

De mondiale automobiemarkt ondervindt momenteel een afzetdaling als gevolg van de COVID-19 pandemie. De verwachting van marktanalisten geeft aan dat deze terugval de

eerstkomende jaren voelbaar zal blijven, doch dat de markt zich uiteindelijk zal herstellen. Onderstaande figuur illustreert dit, ook voor wat betreft de Eurozone.



De impact van de Covid-19 pandemie op de economie en de daaruit voortvloeiende afzetdaling doen niets af aan het belang voor VDL Nedcar om een tweede opdrachtgever te vinden en daarmee aan de noodzaak om een tweede productielijn in bedrijf te kunnen nemen. Het verwachte herstel zal bijdragen aan het sneller kunnen contracteren van opdrachtgever(s).

Afweging

Gezien de grote werkgelegenheidsbelangen en economische belangen van de Provincie Limburg (en daarmee voor Nederland) is er reden om deze dwingende redenen van groot openbaar belang voorrang te geven boven het handhaven van de verbodsbepalingen met betrekking tot de desbetreffende vleermuizen, de das en de kleine ijsvogelvlieder.

.....